

Statsminister Jens Stoltenberg

Kopi: Utenriksminister Espen Barth Eide

Oslo, 27. november 2012

Re: oppfordring til å ta opp menneskerettighetsspørsmål med Ukrainas statsminister

Statsminister Jens Stoltenberg,

Den norske Helsingforskomité vil med dette brevet be deg om at du i møter med Ukrainas statsminister, Mykola Azarov tar opp den vanskelige menneskerettighetssituasjonen i landet. Statsminister Azarov besøker Norge 29-30. november i år.

Kritikken av Ukraina har det siste året vært særlig sterk når det gjelder behandlingen av tidligere statsminister Julia Timosjenko og hennes nære medarbeidere. EU, Europarådet og menneskerettighetsorganisasjoner har i denne og lignende saker pekt på politisk misbruk av domstoler for å svekke eller eliminere politisk opposisjon, og på press og mishandling i politiets varetekt og i fengsler.

Politisering av rettsvesenet og manglende rettssikkerhetsgarantier er et stort tilbakeskritt for utvikling av demokrati i Ukraina, og også i en rekke andre post-sovjetiske land.

Det er meget viktig at norske myndigheter i tydelige ordelag kritiserer denne utviklingen.

Det finnes imidlertid en rekke andre utviklingstrekk i landet som gir grunn til bekymring. Vi vil i dette brevet særlig peke på økende intoleranse og andre negative holdninger til seksuelle- og kjønnsminoriteter (lesbiske, homofile, bifile, trans-og intersex-personer). Vi vil derfor be deg ta opp noen av de grunnleggende problemene disse minoritetene møter og myndighetenes ansvar for å styrke deres rettigheter.

Helsingforskomiteen har fulgt utviklingen i Ukraina på dette feltet i mange år, og har gjentatte ganger kritisert manglende etterlevelse av internasjonale menneskerettighetsforpliktelser på dette området. 2. oktober 2012 stemte det ukrainske parlamentet for lovforslag #8711; en lov som forbyr såkalt «homoseksuell propaganda». En siste votering gjenstår før loven er vedtatt, men alt tyder på at det vil skje. Brudd på loven har en strafferamme på opp til fem års fengsel.

Loven vil gjøre det straffbart å omtale homofili i positive vendinger. Dermed blir det umulig for LHBTI-organisasjonene å drive sitt arbeid. All informasjon og bistand når det gjelder rettigheter, diskriminering og overgrep, vil i henhold til lov #8711 kunne straffeforfølges. Det samme gjelder for organisasjonenes arbeid med å sørge for informasjon om seksualitet og identitet, synliggjøring av LHBTI-spørsmål i offentligheten gjennom Pride-parader og informasjon og hjelpetiltak i forhold til seksuell og psykisk helse.

LHBTI er en av de mest sårbare gruppene i Europa i dag. Vernet mot diskriminering er mange steder svakt samtidig som mange er offer for vold og andre alvorlige overgrep. Ofte er deres sosiale og helsemessige situasjon vanskelig. Øst-Europa og Sentral-Asia er per i dag de områdene i verden hvor HIV/AIDS-epidemien eskalerer raskest, og behovet for lett tilgjengelig informasjon og gode helsefremmende tiltak er presserende.

Personer som fremmer hat mot og/eller begår vold mot personer som tilhører disse minoritetene vil tolke den nye lovgivningen slik at dette er akseptabel adferd. Det er stor fare for at volden kommer til å øke. Ukrainske LHBTI-organisasjoner meldte om økning i trusler og vold etter at lovforslaget ble kjent samt før og etter Kiev Pride i vår. De brutale angrepene på flere profilerte LHBTI-aktivister viser at det allerede medfører stor personlig risiko å arbeide for LHBTI-personers rettigheter.

Dette er en utvikling som statsminister Azarov er menneskerettslig forpliktet til å søke å endre på. Økende intoleranse i lovgivning og handlinger mot seksuelle- og kjønnsminoriteter er også et alvorlig faresignal i forhold til utviklingen av demokratiet. Å sikre minoriteters deltakelse i samfunnet og i landets styre er også en lakmestest for demokratiet. Stigmatisering og utelukkelse er et tegn på at demokratiet forvitrer.

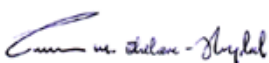
Vi ber deg derfor om i møtene med statsminister Azarov å ta opp menneskerettighetsspørsmål knyttet til seksuelle- og kjønnsminoriteter i Ukraina. Det må fra norsk side gjøres klart at lov #8711 innebærer klare brudd på Ukrainas internasjonale forpliktelser til å respektere ytringsfriheten og å sikre rettighetene til sårbare minoriteter, inkludert retten til helse som er avgjørende i kampen mot HIV/AIDS.

Ukrainas behandling av minoritetene er ikke «et internt anliggende» som andre lands myndigheter ikke har rett til å uttale seg om. Ifølge internasjonal rett er menneskerettighetsspørsmål «legitime *internasjonale* anliggender»; brudd i én stat angår hele det internasjonale samfunnet.

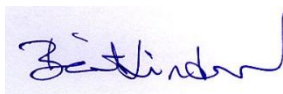
- Brudd på menneskerettighetene til seksuelle- og kjønnsminoriteter i Ukraina er et stort og økende problem for personer som tilhører disse minoritetene;
- Det utgjør en viktig utfordring for ukrainske myndigheter som har forpliktet seg til å beskytte menneskerettighetene til alle som befinner seg i Ukraina, uansett seksuell legning. Som leder av den ukrainske Regjering må statsminister Azarov ha et særlig fokus på å beskytte rettighetene til sårbare minoriteter;
- Det er også et problem for myndigheter i andre land, inkludert Norge, som har et solidarisk ansvar for å fremme rettighetene til personer som er ofre for systematiske overgrep.

Vedlagt følger uttalelse fra DnH og en rekke norske og internasjonale organisasjoner om lovforslag #8711.

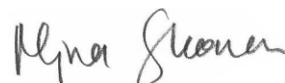
Med vennlig hilsen

Gunnar Ekeløve-Slydal
Assisterende Generalsekretær
Den norske Helsingforskomité

Berit Lindeman
Seniorrådgiver/informasjonsleder

Mina Skouen
Prosjektleder